

โครงการสถานีเกษตรแบ่งปัน ณ ราชบุรี

แบบสรุปผลลัพธ์ที่ 1 (ก1:ว1-2:ป1) : องค์ความรู้จากการติดตาม/ไต่ร่อง/ทบทวนเพื่อการพัฒนาฯ ตามแนวทาง “ราชบุรีโมเดล” 3 ชุด

เป้าประสงค์ข้อ :	1. เกิดพื้นที่/ชุมชนต้นแบบบูรณาการระบบอาหารตลอดห่วงโซ่ 1 พื้นที่/ชุมชน
วัตถุประสงค์ข้อ :	1. เพื่อศึกษาวิจัยพัฒนาเพื่อยกระดับพื้นที่ชุมชนอาหารต้นแบบเชิงบูรณาการผลิตบริโภคอาหารเพื่อสุขภาวะที่สอดคล้องกับบริบท/วิถีชุมชนทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติโควิด/หลังโควิด 2. เพื่อออกแบบและพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างชุมชนต้นแบบบูรณาการระบบอาหารตลอดห่วงโซ่ที่เหมาะสมกับบริบทชีวิต/วัฒนธรรมชุมชน
กิจกรรมที่ :	1. องค์ความรู้จากการติดตาม/ไต่ร่อง/ทบทวนเพื่อการพัฒนาฯตามแนวทาง “ราชบุรีโมเดล” 3 ชุด

1. วัตถุประสงค์ : ได้องค์ความรู้ 3 ชุด คือ การพัฒนา...

- 1) ต้นน้ำ : ต้นแบบการผลิตที่มีผลต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค
- 2) กลางน้ำ : ต้นแบบระบบการจัดเก็บผลผลิตและการขนส่งที่มีคุณภาพถูกสุขอนามัย
- 3) ปลายน้ำ : ต้นแบบกระบวนการพัฒนาชุมชนอาหารฯ ภายใต้ระบบอาหารที่ยั่งยืน

2. กรอบแนวคิด/นิยามศัพท์ :

2.1. กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาวิจัยพัฒนาเพื่อต่อยอดและยกระดับพื้นที่/รูปแบบการเสริมสร้างชุมชนต้นแบบอาหารเพื่อสุขภาวะตามแนวทาง “ราชบุรีโมเดล” ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิจัยผลการดำเนินงานที่ผ่านมาให้มีมาตรฐานรองรับคุณภาพความปลอดภัยทางอาหาร สู่การต่อยอดเชิงคุณภาพความหลากหลาย ความปลอดภัยทางอาหาร ลดปนเปื้อนสารเคมี ครอบคลุมต้นแบบแหล่งผลิต การพัฒนาระบบการเชื่อมโยงผลผลิตสู่ผู้บริโภค และการพัฒนาแหล่งบริโภคตามจุดต่างๆ ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์/ถอดบทเรียนและการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบกลไกภาคีเครือข่ายสู่การจัดการความรู้ และระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบเฝ้าระวังและคุ้มครองผู้บริโภคด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหารเพื่อให้เกิดพื้นที่/ชุมชนต้นแบบบูรณาการระบบอาหารตลอดห่วงโซ่

2.2. นิยามศัพท์ :

3. วิธีการ :

- 3.1. การศึกษาสภาพที่เป็นปัจจุบันในพื้นที่ที่ได้ดำเนินการไว้จากโครงการที่ผ่านมา โดยการลงพื้นที่ สํารวจติดตาม เยี่ยมเยียน การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลฯ (วิเคราะห์ปัญหา/ความท้าทายในแต่ละจุด)
- 3.2. การเปิดพื้นที่/จัดกิจกรรม/ ไปร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายรองรับต่อยอด/ยกระดับ
- 3.3. การต่อยอดเชิงคุณภาพในการพัฒนาระบบมาตรฐานผลผลิตอาหารเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อนำปัญหาไปปรับปรุงพัฒนา สู่การต่อยอด/ยกระดับต้นแบบตามจุดต่าง ๆ
- 3.4. การประชุม (ออนไลน์ และออนไลน์) แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน/ ภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมเติมเต็ม
- 3.5. การศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์องค์ความรู้ฯ เพื่อสรุปผลหาแนวทางเพื่อพัฒนาร่วมกัน
- 3.6. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชนต้นแบบฯ และการบริหารจัดการเครือข่าย

4. กลุ่มเป้าหมาย : สถานีเกษตรแบ่งปัน ณ ราชบุรี

5. ระยะเวลา : ม.ค. – มิ.ย. 2022/2565

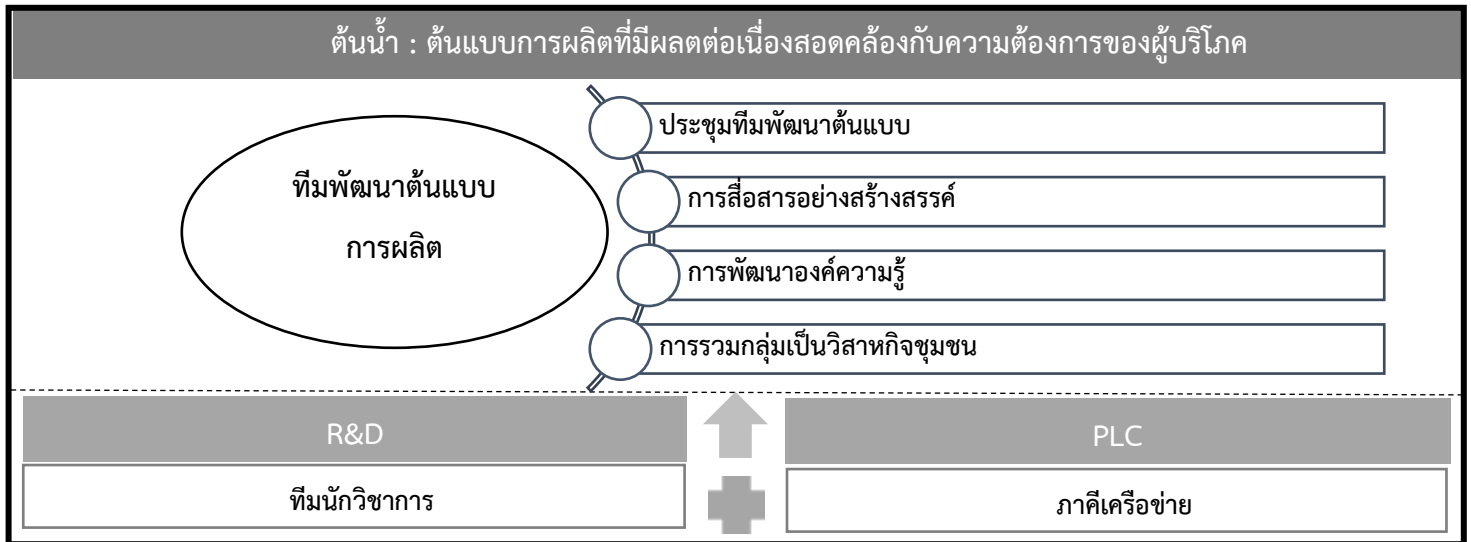
6. ผลการถอดองค์ความรู้ :

6.1. ต้นน้ำ : ต้นแบบการผลิตที่มีผลต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

เพื่อให้การผลิตดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคได้ ต้นแบบการผลิตที่ดี จึงควรต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) **ประชุมทีมพัฒนาต้นแบบ** ทุกสัปดาห์ หรือทุก ๆ สองสัปดาห์ เพื่อพูดคุยหารือถึงปัญหาด้านการผลิตที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาวิธีแก้ไข มีการจดบันทึกข้อตกลง และดำเนินการตามข้อตกลงนั้นๆ อย่างเคร่งครัด
- 2) **การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์** เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด อันจะนำไปสู่ความขัดแย้งได้ในอนาคต
- 3) **การพัฒนาองค์ความรู้** โดยการศึกษาเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา การเชิญวิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้ การออกไปเยี่ยมชมตัวอย่างการทำสวนผลไม้ ออแกนิก เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาดูงาน ณ ไร่อาจารย์ นพดล เขียววิทย์ พบว่า หากต้องการที่จะปลูกไม้ผลในพื้นที่แห้งแรงเช่นนี้ ต้องเตรียมดิน บำรุงดิน โดยอาศัยต้นทองหลางน้ำ เพราะเป็นพืชแม่ม่ม ที่ให้ไนโตรเจน และจุลินทรีย์ไลโซเปียมในดิน ได้ตลอดเวลา โดยการปลูกต้นทองหลางน้ำใกล้ๆ กับไม้ผลได้เลย นอกจากนี้ ใบของต้นทองหลางยังสามารถไล่แมลงได้อีกด้วย สามารถนำมาทำเป็นน้ำหมักเพื่อใช้ฉีดพ่น
- 4) **การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน** เพื่อให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จำเป็นต้องรวมตัวกันเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยมีสมาชิกเป็นประธานและคณะกรรมการ เพื่อร่วมกันพิจารณาปัญหาและหาแนวทางการพัฒนาต่อไป
- 5) **การมีทีมนักวิชาการ** และเพื่อให้การดำเนินงานสามารถพัฒนาสู่การเป็นต้นแบบได้ จำเป็นต้องมีทีมนักวิชาการช่วยในการพัฒนาด้านต่างๆ ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆ เสริมเพิ่มเติม เช่น การจดบันทึก การใช้สื่อและเทคโนโลยี การจัดแสดงและการออกแบบผลิตภัณฑ์
- 6) **การมีภาคีเครือข่าย** เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อจะได้ไม่ต้องลองผิดลองถูก ซึ่งจะเสียทั้งเวลาและทรัพยากร การมีภาคีเครือข่ายเพื่อแบ่งปันองค์ความรู้จึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยพัฒนาต้นแบบแหล่งผลิตได้เป็นอย่างดี

โดยสามารถจัดทำเป็นผังมโนทัศน์ได้ดังนี้ :

หมายเหตุ : ไฟล์ “[องค์ความรู้ด้านกระบวนการผลิต](#)”

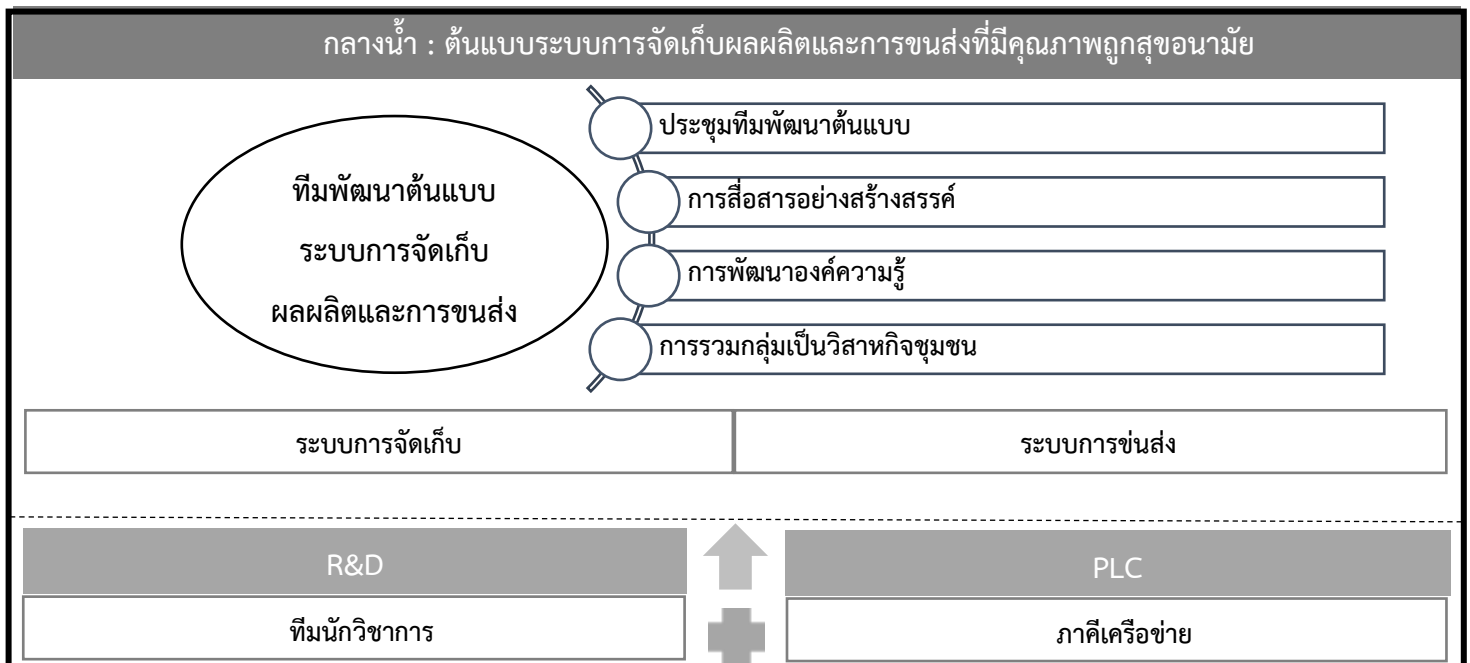
6.2. กลางน้ำ : ต้นแบบระบบการจัดเก็บผลผลิตและการขนส่งที่มีคุณภาพถูกสุขอนามัย

เพื่อให้การจัดเก็บและการขนส่งดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพถูกสุขอนามัย และเป็นต้นแบบที่ดี จึงควรต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) **ประชุมทีมพัฒนาต้นแบบ** ทุกสัปดาห์ หรือทุกๆ สองสัปดาห์ เพื่อพูดคุยหารือถึงปัญหาด้านการจัดเก็บและการขนส่งที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาวิธีแก้ไข มีการจดบันทึกข้อตกลง และดำเนินการตามข้อตกลงนั้นๆ อย่างเคร่งครัด
- 2) **การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์** เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด อันจะนำไปสู่ความขัดแย้งได้ในอนาคต
- 3) **การพัฒนาองค์ความรู้/มาตรฐาน** โดยการศึกษาเรียนรู้มาตรฐานด้านการจัดเก็บและการขนส่ง เพื่อขอรับรองมาตรฐาน อันจะส่งผลให้สามารถส่งผลผลิตไปขายในห้างสรรพสินค้าได้โดยตรง ซึ่งจะทำให้มีรายได้อย่างต่อเนื่อง
- 4) **การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน** เพื่อให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จำเป็นต้องรวมตัวกันเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยมีสมาชิกเป็นประธานและคณะกรรมการ เพื่อร่วมกันพิจารณาปัญหาและหาแนวทางการพัฒนาต่อไป
- 5) **การมีภาคีเครือข่าย** เพื่อรวมตัวกันจัดสถานที่จัดจำหน่าย เช่น ตลาดวิถีธรรมชาติ ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของผู้ผลิตพืชผักผลไม้ และอาหารออร์แกนิก โดยจัดจำหน่ายในทุกๆ วันศุกร์และวันอาทิตย์ บริหารงานโดยสมาชิก มีข้อกำหนด กฎ กติกา มารยาท ร่วมกัน มีการร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาตลาดอยู่ตลอดเวลา มีการประชุมกันเพื่อปรับปรุงพัฒนา และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน
- 6) **ต้นแบบ/นวัตกรรมการจัดส่ง** ได้คิดค้น/พัฒนา

1. “รถโมบายเกษตรแบ่งปัน” เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้อย่างทั่วถึง สะดวก และรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเพื่อมุ่งสู่การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ
2. “จุดเชื่อมโยง” เพื่อให้บริการกลุ่มผู้บริโภคตามแหล่งท่องเที่ยว/ตลาดนัดสีเขียว/โรงเรียน/โรงพยาบาล ได้ทำการพัฒนาเป็น “จุดเชื่อมโยง” โดยการจัดร้านค้าให้สวยงาม น่าสนใจ เพื่อดึงดูดกลุ่มผู้บริโภคทั้งชาวจรและขาประจำ ซึ่งในปัจจุบันได้จัดจุดเชื่อมโยงดังนี้ โคโรฟิลด์ ตลาดวิถีธรรมชาติ โรงเรียนตรุนาราชบุรีวิเทศศึกษา โรงพยาบาลสวนผึ้ง
3. “จุดนัดพบ” เพื่อให้สามารถบริการกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างกว้างขวางสะดวกและรวดเร็ว ได้พัฒนาเป็นจุดนัดพบ ตามสถานที่ วันและเวลาที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยใช้รถโมบายเกษตรแบ่งปันในการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคตามจุดต่างๆ ดังนี้ โรงพยาบาลบางแพ สถานีพิพิธธรรมบ้านนาซาเรธ (บ้านโป่ง)

โดยสามารถจัดทำเป็นผังมโนทัศน์ได้ดังนี้ :

หมายเหตุ : ไฟล์ “[องค์ความรู้ด้านระบบการจัดเก็บและการขนส่ง](#)”

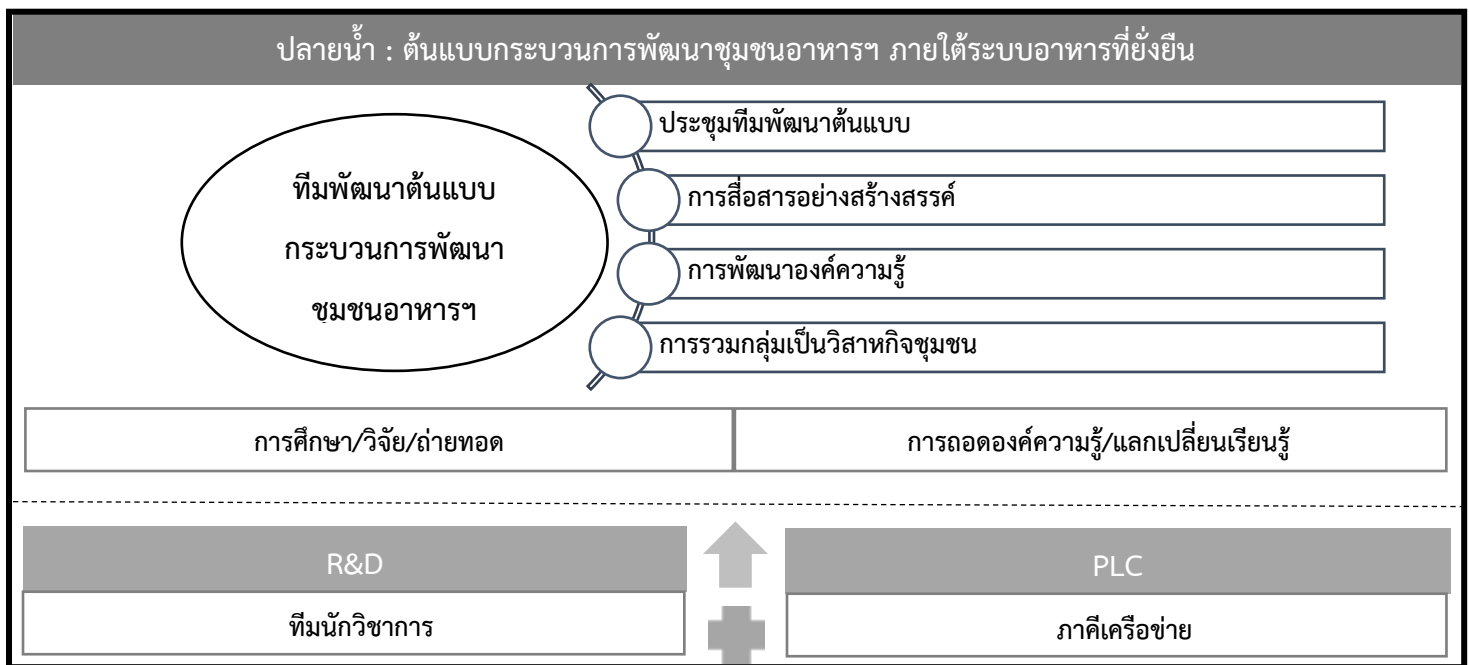
6.3. ปลายน้ำ : ต้นแบบกระบวนการพัฒนาชุมชนอาหารฯ ภายใต้ระบบอาหารที่ยั่งยืน

เพื่อให้กระบวนการพัฒนาชุมชนอาหารเพื่อสุขภาพ สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนจนเป็นต้นแบบที่ดีได้ จึงควรต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) **ประชุมทีมพัฒนาต้นแบบ** ทุกสัปดาห์ หรือทุกๆ สองสัปดาห์ เพื่อพูดคุยหารือถึงแนวทางการพัฒนาชุมชนอาหารเพื่อสุขภาพ มีการจดบันทึกข้อตกลง และดำเนินการตามข้อตกลงนั้นๆ อย่างเคร่งครัด
- 2) **การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์** เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด อันจะนำไปสู่ความขัดแย้งได้ในอนาคต

- 3) **การพัฒนาองค์ความรู้** โดยการศึกษาเรียนรู้แนวการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน และการพัฒนาต่อยอดเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมต่อไปในอนาคต อันจะส่งผลให้องค์กรเป็นองค์กรเพื่อสังคมอย่างแท้จริง มีระบบระเบียบที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- 4) **การพัฒนาจากวิสาหกิจชุมชนสู่วิสาหกิจเพื่อสังคม** เพื่อให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ จำเป็นต้องพัฒนาจากวิสาหกิจชุมชนเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อประโยชน์ทางด้านการขอการสนับสนุนจากภาครัฐ และด้านภาษี
- 5) **การมีทีมนักวิชาการ** และเพื่อให้สามารถพัฒนาสู่การเป็นต้นแบบได้ จำเป็นต้องมีทีมนักวิชาการช่วยในการพัฒนาด้านต่างๆ ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆ เสริมเพิ่มเติม เช่น การจดบันทึก การใช้สื่อและเทคโนโลยี การจัดแสดงและการออกแบบผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการพัฒนาสู่การจดทะเบียนเป็น “วิสาหกิจเพื่อสังคม”
- 6) **การมีภาคีเครือข่าย** เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การมีภาคีเครือข่ายเพื่อแบ่งปันองค์ความรู้จึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยพัฒนาสู่ชุมชนต้นแบบอาหารเพื่อสุขภาพได้เป็นอย่างดี

โดยสามารถจัดทำเป็นผังมโนทัศน์ได้ดังนี้ :

7. หมายเหตุ : เชื่อมโยงกับ ผลลัพธ์ที่ 2-14